SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 185. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 26, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го ВЕРЕСНЯ 1992. Ч. 185. РІК XCIX.

СВІДЧЕННЯ І ДОКУМЕНТИ В УКРАЇНІ ВКАЗУЮТЬ НА НЕВИННІСТЬ І. ДЕМ'ЯНЮКА

Клівленд. — У місцевому щоденнику „Плейн Ділер" з 13-го вересня появилися на трьох великих сторінках репортажі зі світлинами із поїздки кореспондентів цього щоденника в Україну в цілі переслухання на місці ще живучих свідків, які рані ше зізнали у КҐБ, що ославленим „Іваном Ґрозним" був не Іван Дем'янюк, а Іван Марченко, доля якого невідома.

Билл Словт, репортер клівлендського щоденника, відвідав Дніпропетровське, села Бабяківку та Сергіївку і там мав нагоду перевести при помочі перекладачів розмови із чотирма жінками, які сьогодні вже у старшому віці між 70—80 роками життя все ще згадують своє перебування в німецькому концентраційному таборі Треблінці, куди їх силоміць взяли для виконування домашньої праці німецьким наставникам. Повернувшись домів після закінчення Другої світової війни, вони зізнавали перед совєтськими властями та їхні зізнання находяться у архівах, які тепер є відкриті для розгляду. Усі зізнання є однакові, а тепер три із жінок точно подали американському журналістові усно, що вони із табору Треблінки пригадують лише Івана Марченка, який був тим, що виконував жахливе завдання мордування соток жидів у газовій камері. Вони також без вагання розпізнали на фотознімках І. Марченка, а зовсім невідомий був їм І. Дем'янюк.

У родинному селі І. Марченка Б. Словт мав нагоду говорити з членами родини та місцевими мешканцями, від яких довідався, що батько І. Марченка був коляборантом і війтом села за німецьких часів, а родина гордилася тим, що молодий І. Марченко служив у німецьких відділах. Батько Марченка враз з трьома іншими співробітниками німців були розстріляні після закінчення війни, а про долю молодого І. Марченка ніхто в селі нічого не знав.

Не довідався також про це Б. Словт у Дніпропетровському, де він мав розмову з колишнім урядником КҐБ Віктором Ченсовим, який тепер в Службі Національної Безпеки України. У архівах, які тепер відкриті, є зізнання якогось Ігнатія Данильченка, що І. Дем'янюк служив з ним як сторож в концентраційному таборі в Собіборі, в якому також в'язнями були жиди. Цей самий В. Ченсов сказав американському журналістові, що прізвища Дем'янюка немає на списках совєтських громадян, які допомагали німцям в таборах Травнікі, Треблінка, Белзець і Собібор. Також немає там згадки про „Івана Ґрозного", зате дуже багато про Івана Марченка. Але В. Ченсов потвердив, що листа совєтських сторожів СС в Треблінці і їхні зізнання ніколи не були вислані до ОСІ у ЗСА для ужитку в часі розгляду справи І. Дем'янюка, а ці зізнання були б показали, що І. Марченко, а не І. Дем'янюк працював в ґазовій камері табору в Треблінці. Що сталося з Марченком — невідомо. Останній слід за ним згубився в Юґославії.

Парляментарна фракція НРУ перереєструвалась

Київ (УНІАР). — Тут 18—20-го вересня у Верховній Раді відбулася перереєстрація депутатської фракції Народного Руху України. Сьогоднішня фракція нараховує близько 60 народних депутатів, серед яких є й такі, які раніше не заявляли про свою належність до Руху. Народний депутат Іван Драч, який є також співголовою Руху, не увійшов до фракції, пояснивши це бажанням зосередитися на праці в Товаристві „Україна", яке він очолює.

Співголова Руху Вячеслав Чорновіл заявив журналістам, що „Рух виступає за побудову в Україні відкритого громадського суспільства з ринковою економікою. В цьому основа опозиційности Руху до існуючої системи влади, яку і після здобуття незалежности здійснює в Україні посткомуністична номенклятура".

У колишній Східній Німеччині відкрили масові морди

Бонн, Німеччина. — Стівен Кінзер інформує у газеті „Ню Йорк Таймс" з 24-го вересня, що німецькі дослідники діяльности колишнього тоталітарного режиму довго застановлялися де поділися тисячі осіб, які нібито пропали без вістей і родини ніколи не отримали від них, ані від режимового уряду жодного повідомлення про їхню долю.

До вияснення тієї справи причинились нечисленні свідки, які пропонували започаткувати серію розкопів на території тюрем і концентраційних таборів. В середу, 23-го вересня, одна партія, яка займалася розкопами на території в'язниці в Бранденбурґу повідомила про розкриття кільканадцятьох масових гробів начинених трупами. Комісія припускає, що там поховано майже 13,000 осіб.

Тюрма у провінції Сахсенгаузен, розположена на північ від Берліну і існувала там від 1945 до 1950 року. Жертви, як виявляє слідство, це переважно прихильники, або сповидні прихильники Третього Райху, як також громадяни, яких комуністичний режим визнав „ворогами комунізму".

Доки не впав комуністичний режим у Східній Німеччині в 1990 році подібних дослідів і розшуків за пропавшими без вістей не можна було переводити на території контрольованій комуністами. Тепер подібні розкопи роблять також в інших провінціях і містах, де приміщувалися тюрми чи концтабори. Відкриті документи колишньої комуністичної державної служби, яка діяла за вказівками і взірцями совєтського КҐБ, значно допомогли урядовій комісії при відкритті комуністичних злочинів у східній частині Німеччини. У Сахсенгавзені покищо розкрито 50 гробів, кожний приблизно 25 футів довгий і 13 футів широкий. Тіла, поклдені одне на одне, сягали 15 футів і глибше. Патологи встановили, що більшість жертв повмирали з голоду, або хворіб штучно запліднених в організм. Деякі були змасакровані. Крім

(Закінчення на стор. 3)

Л. КРАВЧУК ЗНОВУ МАВ ЗУСТРІЧ З ОПОЗИЦІЄЮ

Москва (М. Муратова). — Як стало відомо, у Києві 15-го вересня Президент Украни Леонід Кравчук і керівники опозиційних політичних партій та організацій провели напівсекретну зустріч, про яку не знали журналісти. Про це розповів кореспондент „Нєзавісімой Ґазєти" Володимир Скочко у числі з 19-го вересня. В публікації сказано, що під час зустрічі сторони з'ясували свої становища, аби уникнути зударів в парляменті.

Співголова Народного Руху Уркаїни Вячеслав Чорновіл на запитання кореспондентів відповів, що зустріч не плянувалася секретною, але вони хотіли з'ясувати становища, не влаштовуючи політичного спектаклю. Перед кінокамерами та фотоапаратами відверта розмова могла б не вдатися. В. Чорновіл пригадав, що на недавній зустрічі політичних партій, які об'єдналися в коаліцію для спільної кампанії „Новій Україні — новий парлямент", було вирішено за доцільне ознайомити Президента Кравчука з ідеями коаліції, щоб пізніше не виникло якихось непорозумінь через недостатню поінформованість.

Демократи прийшли до Президента, щоб узгіднити чотири питання: про резиґнацію Уряду Вітольда Фокіна, який за два роки не зрушив економічні реформи; про делеґування до урядових структур представників різних партій, оскільки нинішня Верховна Рада сама не була обрана на багатопартійній основі й відповідно сприяла формуванню подібних урядових структур; про забезпечення життєдіяльности партій і громадсько-політичних організацій, оскільки Верховна Рада з ініціятиви Соціялістичної Партії, позбавила всі нові партії будь-якої підтримки з боку держави; про цензуру в Україні, яка формально ніби й не існує, але насправді це робиться дещо іншим способом: одні часописи отримують підтримку з боку держави, в тому числі папір і 50 мільйонів карбованців, другі 7-8 мільйонів, а ще інші взагалі не отримують нічого.

За умов відсутности справжнього плюралізму неможливо створити коаліційний кабінет з представників різних політичних партій, продовжував Чорновіл. „Тому ми розмовляли з Л. Кравчуком про створення кабінету перехідного періоду. Якщо Президент погодиться, то ми також будемо 'за', але заявляємо, що це ще не наш уряд".

Президент Кравчук дав зрозуміти, що не відмовився від спроб реанімувати кабінет В. Фокіна. Він заявив, що Уряд підготував новий плян поглиблення економічних реформ, який буде запропонований парляментові приблизно 26 вересня, і якщо Верховна Рада цей плян затвердить, то нинішній Кабінет Міністрів і буде його здійснювати. Однак Президент погодився, що певні зміни в Уряді потрібні. Л. Кравчук сказав, що кожен міністер сам підбирає собі заступників, тому він, Президент, не може нічого пообіцяти представникам політичних партій, оскільки не може запропонувати їм становища, нижчі, ніж пост міністра. Питання про зміни в законі щодо матеріяльної підтримки партій Президент пообіцяв порушити на Верховній Раді. Коли йшлося про незалежні часописи, яких придушують за допомогою обмеження паперу і дотацій, а також про телерадіокомпанію, яка надає час для виступів лише льояльним до влади політикам, Л. Кравчук запевнив, що нове керівництво Української Телерадіокомпанії запропонує нову концепцію своєї праці.

Торкнулися також недоліків у проєкті конституції, де помітні намагання закріпити авторитарність, зокрема, щодо представників Президента. Л. Кравчук відповів, що це покищо тільки проєкт, який має перейти всенародне обговорення.

На одній з попередніх пресових конференцій В. Чорновіл заявив, що дії В. Фокіна цілком задовільнюють Кравчука тому, що Президент і сам консерватист в економіці. „Ми будемо в опозиції до нього тоді, коли він помиляється, але якщо він втягуватиме Україну до нової імперії, то ми виступимо за його резиґнацію", — сказав В. Чорновіл.

Щодо розколу в демократичних силах, Чорновіл запевнив, що ніякого розколу тепер не спостерігається. Можна говорити лише про відхід окремих лідерів. Внизу демократичні сили об'єднані.

Крим хоче знову стати татарським

Симферопіль (УНІАР). — Тут у неділю, 13-го вересня, відбувся санкціонований мітинґ організації кримсько-татарського національного руху спільно з Меджлісом кримсько-татарського народу.

На мітинґові, у якому взяли участь близько 1,600 осіб, висловлені вимоги на адресу Верховної Ради України — при обговоренні закону про статус кримсько-татарського народу в Україні взяти за основу проєкт Меджлісу кримсько-татарського народу. У проєкті Крим розглядається як національна територія кримських татарів, права власности на землю та на природні ресурси повністю закріплені за кримсько-татарським народом. Аналогічні мітинґи відбулися по всіх містах та районних центрах Криму.

Парафія св. Івана Хрестителя в Нюарку, святкує 85-ліття

Нюарк, Н.Дж. — Парафія св. Івана Хрестителя в Нюарку запрошує всіх своїх теперішніх і колишніх парафіян на торжественне святкування свого 85-ліття в неділю, 4-го жовтня ц.р.

Благодарственний Молебень відслужить Митрополит Стефан Сулик в 4-ій год. по полудні з співслужбою Владики Михайла Кучмяка і інших священнослужителів. В 5-ій год. відбудеться спільний парафіяльний обід в руханковій залі. Квитки закуплені заздалегідь в ціні 10 дол. від особи для старших, а 5 дол. для дітей до 8-ої кляси. Діти парафіяльної школи будуть виступати в програмі. За квитками і дальшими інформаціями слід звертатися до канцелярії, тел. (201) 371-1356.

Дж. Буш і Б. Клінтон продовжують боротьбу

Вашінґтон. — В той час, як президент Джордж Буш виступав у середу, 23-го вересня перед власниками невеликих підприємств у місті Ґрінсборо, Північна Каролайна, кандидат Демократичної партії на президента Билл Клінтон і кандидат на віцепрезидента сенатор Алберт Ґор відправилися в автобусну поїздку по Джорджії. „Для нас важливо постійно зустрічатися з людьми", — сказав Б. Клінтон перед поїздкою.

Дж. Буш, який день перед тим зробив поїздку по шістьох стейтах, що межують з Аркенсо, присвятив свій виступ економіці. Він повідомив про податкові послаблення, які — якщо будуть схвалені Конґресом — приведуть, на думку Президента, до поліпшення становища невеликих промислів. Буш запропонував дозволити власникам приватних компаній відтягати з податків не 10,000 дол., як тепер, а 25,000 дол., виданих на купівлю нового обладнання; зменшити корпоративний податок з 15 до 10 відсотків; ліквідувати податок на прибуток з акцій невеликих бизнесів; дозволити відтягувати з податків до 2,500 дол. зі сум, витрачених на організацію нових невеликих бизнесів; спростити податкове законодавство, що стосується невеликих бизнесів.

Повідомляючи про пропозиції Президента, кореспондент АП Роберт Бирнс підкреслює, що, поперше, нема ніякої надії, що Конґрес обговорить їх до виборів, і подруге, якщо вони будуть прийняті, то продовж п'яти найближчих років вони зменшать прихід до федеральної каси на 20 біл. дол.

Виступаючи у Ґрінсборо, Президент знову повторив, що збільшення податків, яке запропонував Клінтон, ударить по 800,000 невеликих бизнесах і буде коштувати їм понад 40 біл. дол., хоч Клінтон постійно заперечував, що економічні заходи, які він запропонував нанесуть шкоду приватним промисловцям.

У середу Буш і Клінтон продовжували „дебати про дебати", при чому кожний табір обвинувачував супротивний в тому, що призначені на минулий вівторок дебати не відбулися.

РОКОВИНИ УНДОМУ

Ню Йорк. — Тут у неділю, 11-го жовтня, о год. 1:30 по полудні Український Народний Дім влаштовує святочний полуденок з нагоди свого 40-ліття. Полуденок розпічнеться коктейлом, а сам полуденок запляновано на год. 2-гу. У святкуваннях візьмуть участь члени Постійної Місії України до Організації Об'єднаних Націй. Святочну доповідь виголосить ред. Іван Кедрин-Рудницький. З мистецькою програмою виступлять: Оксана Кровицька — солістка Львівської опери та Микола Шопша — соліст Київської опери, при фортепіяновому супроводі Аделіни Кривошеїної. Даток 25 дол. Зголошуватись треба до 6-го жовтня на число тел. (212) 529-6277 між 4:30 — 8:00 год. вечора. Квитки можна набути в канцелярії УНДому, 140 Друга авеню, у вечірніх годинах.

У СВІТІ

НІМЕЦЬКА ГАЗЕТА „Більд", що виходить у Ґамбурґу, повідомила, що розвідувальна служба Німеччини відкрила в Москві своє представництво. Зі свого боку, Німеччина надала можливість російській розвідці відкрити свою аґенцію в Бонні. Цих домовлень досягнуто в рамках ширшого пляну співробітництва двох установ в ділянці боротьби з контрабандою, тероризмом і організованою злочинністю.

НА КАБУЛЬСЬКОМУ ЛЕТОВИЩІ при спробі вилетіти в Індію заарештовано колишнього віцепрезидента Афганістану Мохаммеда Рафі. Після повалення комуністичного режиму Наджібулли Рафі перейшов на бік Гульбеддіна Гекматіяра, котрий залишився в опозиції до нового афганського уряду. Відомо, що спроба втекти до Індії не вдалася також Наджібуллі. Очевидно, обох колишніх керівників чекає суд.

ЕКСПОРТ ТУРЕЧЧИНИ в країни Співдружности Незалежних Держав збільшився від січня до серпня ц.р. на 57 відсотків у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. СНД вийшла на третє місце після Німеччини й Італії серед імпортерів турецької продукції, тільки протягом липня одержавши різних товарів на 76 міл. дол.

ҐАРРІ КАСПАРОВ, шаховий чемпіон світу, заявив у Гельсінкі на пресовій конференції, що є готовим до змагання з Робертом Фішером, однак висунув декілька попередніх умов. Зокрема, на його думку, призовий фонд повинен створюватися не приватним способом, а за рахунок офіційного і законного спонзорства, подруге, матч має відбуватися „в цивілізованій країні". Оцінюючи теперішній рівень шахової майстерности Р. Фішера, Каспаров сказав, що Фішер „демонструє шахи 1972 року" і тому, перш ніж зустрічатися з ним, Каспаровим, Фішерові варто спробувати сили в грі з одним із шахістів першої десятки, наприклад, з Анатолієм Карповим.

НА ЗАСІДАННІ ГІМАЛЯЙСЬКОГО комітету охорони довкілля в Делі прийнято „Кодекс поведінки альпініста". Він закликає спортовців усіх країн здійснювати марштури в Гімалаях „в екологічно чистому режимі", не занечищувати рік та озер, не залишати по собі побутових відпадів. Документ звертає увагу і на етичний аспект поведінки в Китаї, Індії та Непалі, на території котрих розташовані головні гірські вершини. Зокрема альпіністи мусять пам'ятати, що при вході до храму належить роззутися, що не можна прилюдно цілуватися і вже в жоднім разі не можна ходити в коротких штанцях. Текст кодексу буде надіслано в національні федерації і альпіністичні клюби всього світу.

СИЛЬНІ ПОВЕНІ У ФРАНЦІЇ, поблизу Авіньйону, викликані зливами, спричинили загибель щонайменше 29 осіб, до 50 пропало безвісти. Стихійне лихо охопило площу понад 20,000 гектарів. Рятувальні служби евакують звідти людей. Метеорологічна служба Франції попередила про можливість нових бур і злив на всьому південному узбережжі і в східніх районах країни.

БІЛИЙ ДІМ ГОТОВИЙ ДО ПРИПИНЕННЯ АТОМОВИХ ВИПРОБУВАНЬ

Вашінґтон. — Ендрю Розентол, співробітник щоденника „Ню Йорк Таймс", інфорує в числі газети з 25-го вересня, що Уряд президента Джорджа Буша дав до зрозуміння, що З'єднані Стейти Америки погодяться евентуально підписати з усіма іншими атомовими державами спеціяльний договір про максимальне обмеження випробувань атомової зброї будь-якого типу. Атомова Комісія в обидвох палатах Конґресу погодилася підтримати заходи Адміністрації, очевидно, після узгіднення цієї важної справи з Президентом, членами його кабінету та представниками Департаменту оборони і Пентаґону.

Президент Дж. Буш погодився прийняти нові форми співпраці між державами, які є власниками атомової зброї, які евентуально доведуть в майбутньому до цілковитої заборони випробування атомової зброї під землею, під водою, в повітрі чи у спеціяльних закладах. Очевидно, в такий спосіб Вашінґтон плянує заощадити вже в початковій стадії дії такого договору понад вісім більйонів долярів, які він зможе перекинути на інші оборонні, економічні чи соціяльні програми, не порушуючи оборонного бюджету у принципі. Дж. Буш і його численні співробітники та Крайова рада безпеки стоять на становиці, що Америка, яка висунула програму нового розподілу світу і втримання миру, мусить бути мілітарно й економічно сильна, бо в противному випадку, на европейському континенті зокрема, може поглибитися балканізація, боротьба між державами за кордони і впливи, або наступити відродження нових форм імперіялізму на Сході і на Заході.

Правда, речники Пентаґону і сам секретар Департаменту оборони Ричард Чейні сприйняли заяви Уряду із застереженням, кажучи, що ЗСА не можуть бути сильними, коли Уряд припинятиме розвиток модерної зброї, але президент Дж. Буш, який раніше твердив, що покладе вето на таку пропозицію Комісії обидвох палат Конґресу, тепер змінив свою думку, побачивши, що сьогодні чи завтра Урядові прийдеться скоротити оборонний бюджет, щоби підсилити інші програми.

Демократи, які підтримували програму зупинення випробування атомової зброї від самого початку заявили кореспондентам, зараз таки після того, як з Білого Дому надійшли злагіднюючі інформації, що все це сталося завдяки їхнім старанням і така програма значно допоможе демократичному кандидатові на президента Билові Клінтонові здобути перемогу у виборах. Демократи від місяців пробували сконфронтувати Дж. Буш з цією з найголовніших проблем, ще перед виборами, і змусити його зайняти примирливе становище до пляну проти якого він стояв в гострій опозиції і погрожував ветом.

Випробування атомової зброї в атмосфері вже давно заборонене відповідними міжнародними договорами. Випробування під землею було віддавна головною проблемою ЗСА з ССР, а тепер з Росією, яка з одної сторони проповідує ідею роззброєння, продає на ліво і на право всяку, навіть тяжку зброю арабським й іншим мусулманським країнам, а з другої дразнить ЗСА підземними випробуваннями, хоч такого випробування вона цілком не потребує, бо ж немає тепер атомової загрози для Росії зі сторони Заходу. Деяких американських лібералів найбільше цікавить атомова зброя, яка ще залишилася власністю колишніх республік СССР, бо, мовляв, ці люди навіть не знають, які небезпеки криє в собі нуклеарна зброя. Натомість вони беззастережно вірять росіянам, імперіялістам і шовіністам, ненависникам Заходу, мілітаристам, які готові вже завтра перетворити свою Росію на другу імперію поневолення, — кажуть деякі коментатори.

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 23-ГО ВЕРЕСНЯ, Федеральна рада валютних резерв подала до відома свої скромні підрахунки про комерційну діяльність в країні, стверджуючи, що „екномічна діяльність у більшости країни повільно поправляється". Це звідомлення, до речі останнє перед виборами, економічної діяльности окремих частин країни, стверджує, що тільки в двох округах економіка дещо послабшала — в околицях Чикаґо та Сан Франсіско. Натомість округи Клівленду, Далласу, Кензас Сиіти, Філядельфії та Ричмонду економічна діяльність дещо поправилась.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ Нюйоркська профспілка поліціянтів, організувала маніфестацію-протест місцевих у той час поза службою своїх членів, які виступають проти запропонованого посадником міста негром Дейвидом Дінкінсом, створення аґенції для перевірки поведінки поліції. Справа в тому, що Д. Дінкінс пропонує, щоби аґенція була створена виключно з цивільних громадян. Ця справа викликала широкий розголос на перших сторінках місцевих і довколишніх газет, як і поведінка поліціянтів-маніфестантів перед будинком Міської управи. А сьогодні всі ці події набрали ще іншого напрямку після того, як президент Міської ради Андрю Стайн заявив, що він підтримає посадника Д. Дінкінса у намганні створити вищезгадану аґенцію з виключно цивільних громадян.

КОМІТЕТ КРЕДИТОРІВ відомого нюйорського щоденника „Дейлі Нюз" минулої середи, 23-го вересня, підтримали плян Мортімера Зукермана, в якому він дає свої пропозиції на купно цього збанкрутованого щоденника. Існує можливість, що цю справу можна буде полагодити ще перед Днем Подяки. Переслухання в цій справі суддя Ніна Брозман призначила на 22-го жовтня.

КОНҐРЕС СХВАЛИВ І відіслав президентові Джорджеві Бушеві законопроєкт, у якому вимагається від Уряду збудувати цілий ряд устаткувань в роді атомно-електричних станцій для знищення небезпечних трійливих відпадків. Цей законопроєкт, який досі Уряд президента Дж. Буша старався не допускати до схвалення у Палаті Репрезентантів перейшов голосами 403 до 3, а в Сенаті одноголосно. Законопроєкт пропонує Департаментові енерґетики три роки часу для домовлення з окремими стейтами в який спосіб знищити ці відпадки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Дж. Буш і міжнародне військо ООН

У минулий понеділок, 21-го вересня 1992 року президент Джордж Буш виголосив промову на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. Буш почувається у скляному палаці на 1-ій авеню в Ню Йорку як у себе в дома, бо в його політичній кар'єрі було також становище амбасадора в ООН. Він — у протилежності до свого суперника в теперішніх президентських виборах, губернатора Билла Клінтона, є спеціялістом міжнародних проблем, але цим разом обмежився у своєму виступі до однієї справи: міжнародного війська Організації Об'єднаних Націй. Заявив прихильність Америки до цієї ідеї та обіцяв всю технічну допомогу для її здійснення. Мовляв, те міжнародне військо можна вишколювати в американській станиці Форт Дікс і для цієї цілі цю станицю реактивують, бо її мали зліквідувати. Президента Буша оваційно вітали й оплескували, бо він шанований і популярний у широкому світі — інакше, аніж у його рідній країні, де свою колишню велику популярність сам своїми помилками загирив.

У півсторічній історії ООН відомі випадки, коли за рішенням Ради Безпеки і Генеральної Асамблеї ООН, на заклик генерального секретаря, окремі великодержави зголошували свої контиґенти для виконання якоїсь пацифікаційної місії. Але це були спорадичні випадки, на базі добровільної згоди. Досвід доказав, що ООН, найвища міжнародна організація, втратила авторитет і у практиці перестала бути інструментом миру, бо не мала сили реалізувати свої постанови, що їх порушники миру не шанували. Щойно в недавньому часі виринула ідея створити постійну міжнародну армію Організації Об'єднаних Націй, невеличку, але добре вишколену й вивінувану, яку можна би без великого труду перекидати на потрібний терен. Такої армії ще нема і її постання знаходиться у стадії народження.

Знаємо, що на заклик від ООН — Україна вислала до Боснії з'єднання своєї молодої армії: щоб охороняти тамошнє летовище для доставу харчів, ліків та інших предметів для столиці цієї країни — Сараєва. Була вістка, що два українські вояки згинули і кілька було ранених — подробиць не подано. Те саме стосується висланого туди з'єднання французького війська.

Президент Джордж Буш, обіцявши допомогу у вишколі такої міжнародної армії, промовчав, чи Америка поможе до зформування такої армії також людським контиґентом. Цілий цей проєкт покищо є для широкого загалу — у густій мряці. Для його здійснення треба буде добровільної згоди вояків, бо постійна армія ООН не може існувати на базі висилання якихось військових частин для виконання якоїсь місії, як це є у випадку з війною Сербії проти Боснії. Зразком для творення такої міжнародної армії міг би служити Чужинецький леґіон у французькій армії. Цей леґіон створено з добровольців, яких при наборі питають — хто вони, яке їхнє минуле і чому саме вони зголосилися до такого війська. Між ними є й колишні в'язні, авантюристи, різний не дуже шляхетний елемент, який проте у практиці виявився першорядним, здисциплінованим і відважним.

Кожний прилет Президента З'єднаних Стейтів Америки гелікоптером на кілька годин до Ню Йорку — це ніби честь для міста, але напевне великий клопіт. Поліція мусить замикати деякі вулиці, якими їде моторкада Президента і автомобільний рух у центрі головної дільниці Мангеттену цілком занархізований. Тому заповідачі всіх телевізійних каналів заздалегідь перестерігали мотористів та радили їм — не пускатися в той день в дорогу автом, тільки їхати підземками або довкільним шляхом автобусами, чи — найпевніше і найбезпечніше — сидіти вдома. У теперішній розгарячкованій передвиборчій атмосфері в Америці — приїзд президента Буша до Ню Йорку і його промова на Генеральній Асамблеї ООН проминули без особливої уваги.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Микола Бараболяк

МУСУЛМАНСЬКИЙ ФУНДАМЕНТАЛІЗМ І ПОЛІТИКА ЗСА

Зрозуміло, що було і є в інтересі ЗСА позбутись Саддама Гуссейна. Він останній репрезентант живого панарабського руху, програмою якого є об'єднати всіх 150 мільйонів арабів Близького Сходу і Північної Африки в одну державу арабів. Чільним репрезентантом цього руху у п'ятдесятих роках був президент Єгипту, Гамаль Абдуль Нассер. Його твором було м. і. з'єднення Єгипту, Сирії й Іраку в З'єдинену Арабську республіку, слід чого залишився донині в офіційній назві Єгипту. Єгиптяни не араби. Вони наче „прищенені" до арабів, прийнявши іслям. Цей народ — це м. і. доказ як в світі ісляму ідентифікується державність із релігійним віруванням. Арабський націоналізм, панарабізм, нині придушений.

Лідери у нових окремих державах арабського народу (в Сирії й Іраку зразу королі, відтак лідери націоналістичної Баат партії — нині Ассад у Сирії, Саддам в Іраку; монархи в Саудівській Арабії, Кувейті і „державах" над Перською затокою як Багрейн, Кватар), стали тиранами, деякі з яких є порушенням кардинальних принципів демократії набивають свої приватні банкові конта більйонами, коли арабський народ у цілому бідує. Бідує, але кривди мотає на вус. Тому вважаю було величезною помилкою президента Буша знищити бомбами чи не 100,000 арабського люду в Іраку з метою „дістати" Саддама.

Саддам Гуссейн як епігон панарабського руху — мертв'як. Побитий теж панарабський націоналізм. Ликують відомі кола в Америці. Але, коли і умертвлена ця об'єднуюча народ цих теренів ідея, то її місце видимо перебиває нова — сильніша і грізніша — іслям.

Іслям розбитий — таке уявлення має читач американської преси, коли читає про ворожнечу в Іраку між мусулманами вітки сунні та шіітами. Тож може до речі з'ясувати перше різниці між ними. Вони виринули на тлі наслідства пророка Мохаммеда. Всі мусулмани вірять у нього, залишену ним „біблію" — Коран з додатками до нього, та у списані „традиції" — сунні. Порізнились вони скоро після смерти пророка в тому, хто має бути його наслідником. Більшість уважала, що один із синів пророка. Але частина з них прийняла, що цим наслідником, „імамом", повинен бути зять пророка — Алі. На лихо десь 680 року прийшло до конфронтації між противниками, і сунні мали убити сина Алі, його наслідника. За те вони мають жаль до суннів. Його пам'ять обходять урочисто у місяці магарам. Це зродило теж у них мартиріологічні настанови, (що може переклинукуватись із Розп'яттям). Характерне в їх віруванні теж те, що вони (як православні у християнстві) не мають одного лідера. Сталось це тому, що в IX сторіччі їхній дванадцятий наслідник Мохоммеда в таємних умовах „зник". Він має жити десь „скрито", і знову появитись. Заступають його „муджтагіди", тимчасові імамами, з яких одним був Хомейні. Є отже між сунні і шіітами різниці.

Та, позатим, вони спільно святкують, спільно моляться у Мецці, хоч мають теж окремі „відпустові" місця, і співжиють. На арабському півострові на близько (включно з Іраном) 70 мільйонів населення є 45 мільйонів шіітів. В Іраку їх близько 60 відсотків. Опінія в ЗСА, що вони переслідувані за віру в Іраку — викривлені. Їх переслідують за диверсії проти центру за чужими підшептами.

Авторитарні режими на арабських землях, чи вони діють як традиційні автократії (як Савдійська Арабія або емірати Перської затоки), чи диктатури (як іракська або сирійська), не зуміли збудити почуття прив'язаности до накинених народові колоніяльними потентатами державних творів. Як не мав часу вазріти всеарабський патріотизм, так і не існує іракський, савдійський, чи сирійський. Існує льояльність до носія влади, яка одначе обмежена довкола людей, які довкола лідера користають матеріяльно із тієї близькости. Такий стан — це знамените підґрунтя для росту релігійної пов'язаности в народі, відомої під назвою „мусулманський фундаменталізм". Насаджені колоніяльними силами володарі імпортують вартості Заходу, які люд не сприймає. Болюче потерпів на тому шах Ірану Паглеві. Останніми місяцями потвердили цю неґативну настанову народу проти всього західнього події в Альжирі, де треба було аж західньої інтервенції, щоб нефундаменталістичний режим там утримався.

Невдачі панарабізму винесли ісламський фундаменталізм та його фанатизм, хоч не всюди до хомейнівського населення як найбільш атрактивну альтернативу для тих, хто уважає, що існують кращі системи, чим недолугі тирани, будь-вони монархи, чи диктатори. Ріст релігійного фундаменталізму підсичують упокорення, яких араби зазнають зі сторони Заходу, а Америки головно, то всі розчарування й почуття ненависти, які родяться на тому тлі. Їх разить теж намагання перещеплювати на мусулмансько-арабський ґрунт політичні вартості з капіталізмом і соціялізмом включно, коли Коран є для них і в цій сфері альфою й омеґою. У масах не без підстав нуртує переконання, що все, що західні

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про смерть, що вбиває не лише людей, але й культуру

Ми постійно говоримо, пишемо і переконуємо, що мовляв „кожну людину можна заступити" і що на кожне опорожнене місце можна найти когось, що буде, може, трохи інакше, а може і краще виконувати потрібні завдання. А ось тепер часом приходять хвилини, що ми сумніваємося, чи можна справді всіх так легко заступити, і чи це ще не є одне із тих тверджень, які не можна узагальнювати.

Особливо застановляємося над тим у цьому тижні, коли треба було прийняти сумні вістки про відхід у засвіти двох українських відомих членів нашого культурного життя, колись в Україні, а відтак тут, у діяспорі.

Ми з переляком нині завважуємо, як із відходом кожної такої одиниці убожіє наше культурне життя, а рівночасно бачимо, що на опорожнене місце не приходить ніхто із молодших поколінь. Напевно скажуть деякі читачі, що прийшов час дивитися лише на схід — туди, на Україну, де появляються молоді, досі нам не дуже відомі, творці культури — поети, прозаїки, критики, мистці, композитори, що саме там тепер у повному розцвіті будують усі ті ділянки, що ось-ось наздоженуть втрачені довгі роки і стануть в ряді інших европейських діячів культури. Але, як досі, на таке мусимо чекати, тим більше, коли поети й письменники пішли в політику, і не звикли до західніх вимог творчости, а з тим інших форм здобування читача.

А тут тим часом один за одним відходять люди, яких ледве чи хтось зможе заступити.

Едвард Козак і Остап Тарнавський — це два найновіші приклади, хоч і так різні своїм вкладом в українську культуру й життя, як і своєю особистістю.

Едвард Козак — неоцінений гуморист — карикатурист і мистець-маляр і неперевершений редактор гумористичного журналу „Лис Микита", який був справді виїмковим та формував громадську думку в особливий спосіб. Він — унікальна людина, відхід якого залишив справжню прогалину на довгі роки.

Остап Тарнавський старався з успіхом довгі десятиліття гуртувати українських письменників і поетів у Північній Америці, дбаючи про них, помагаючи у видаванні їхніх творів, пишучи про них, а притому даючи поштовх своєю поетичною, прозовою і критичною, літературною творчістю.

Із кожною такою втратою наше культурне життя бідніє, і ... ніяк не бачимо його збагачення, не бачимо пульсуючого життя у новій, живій, молодечій творчості, зокрема, коли йдеться про писане слово.

Немає сумніву, що останні роки, які минають для усіх нас у постійному напятті, у вирі політичних подій та перемін в Україні, у евфорії здобуття так довгоочікуваної незалежности, ніяк не сприяють творчості, яка вимагає спокійнішого підсоння. Але рівночасно не можна забувати, що завмирання на культурному відтинку впливає також у загальному на народ, а здається, що політики від культури не слід відділяти, і ледве чи держава може розвиватися лише на економічному та технічному підложжі. І мабуть таки замало, коли плекається лише народну культуру в пісні і танку.

А тим часом те культурне життя, яке ми з великим пієтизмом понесли зі собою з батьківщини і втримували на належному рівні впродовж довгих років, силою природи завмирає зі смертю його носіїв, а їх спорожнілі місця ані тут, ані там, в Україні якось нема ким заповнити.

О-КА

Іван Кедрин

ЕДВАРД КОЗАК

З відходом у засвіти Едварда Козака українська культура втратила творця, який не мав і не матиме собі рівних. Коли весною цього року Едвардові Козакові сповнилося 90 літ — я написав у „Свободі" статтю п.з. „Унікальний Еко". Він був унікальним і таким перейде до історії української культури. Високоосвічений артист — маляр з талантом, що його дістав з ласки Господньої, карикатурист, сатирик, видавець, редактор, автор та ілюстратор сатиричних журналів — і в кожній з отих ділянок неперевершений. Як маляр — так володів рисунком, що віддавав ним рух, чи-то у бравурному аркані гурту гуцулів, чи однієї ніжної танечниці навшпиньках. Малював великі композиції, як ярмарок чи похід козаків, малював квіти й краєвиди та був особливим майстром у так званих ґротесках — картинах, у яких схоплював народні сцени й типи крізь призму сатири і гумору. Як карикатурист — був безпощадний супроти ворогів чи громадських шкідників. За його карикатури всіх большевицьких вельмож був проскрибований в совєтській імперії — зате тріюмфально стрічали його в Україні, куди їздив який рік тому перед своєю смертю.

Був людиною великої особистої культури, яку проявляв і в своїй творчості. Як кожна людина високої мірки — був надзвичайно скромний. Ніхто ніколи не почув від нього неґативну критику про іншого образотворчого мистця. Тому й не мав ворогів. Відзначався тонким вичуттям гумору і залюбки жартував і з самого себе. Винайшов „Ґриця Зозулю" — тип придуркуватого, але й хитрого сільського філософа, в уста якого вкладав неповторні монологи. Був закоханим у Гуцульщині та в Українських Січових Стрільців — сам служив у них, як неповнолітній юнак. Після програної наших визвольних змагань 1918-20 роках опинився у Львові і там в особі Івана Тиктора знайшов вояцького побратима, який заснував цілий пресовий концерн і перейшов до історії, як перший видавець українських газет з девізою, що вони повинні самі виплачуватися, а не бути — як це бувало — дефіцитними. Там, у Видавництві Тиктора Едвард Козак заснував „Комаря" та „Зиза", перші гумористично-сатиричні журнали, після яких прийшов американський „Лис Микита". Намалював добрий десяток образів „Лис Микита", кожний з основними тими самими характеристичними рисами і кожний інший.

Неможливо говорити про Едварда Козака і промовчати його синів Юрія і Ярему. Кожний із них одідичив талант артиста-маляра по своєму батькові, але кожний із них створив свій власний стиль і має свій власний жанр. У сучасному українському образотворчому малярстві Юрій Козак — найвидатніший неовізантиніст. Його цілостінний образ — „Хрищення України" — в ґалерії пок. Михайла і Ярослави Шафранюків у Торонто — це шедевр великого мистця. Ярема ж має надзвичайно широку тематику: краєвиди, квіти, але і абстракти, які не є ломиголовками, тільки дуже естетичним пов'язанням ліній і плям. Від останніх кількох років влаштовував щорічно виставку своїх картин уже не сам Едвард Козак, але і два його сини завжди у мотелі „Ксеня" в Гантері. У липні цього року вперше Едвард Козак уже не приїхав на цю виставку, що їх порозвішував на стінах Ярема Козак з своєю донькою Христею. Заламався Едвард Козак після смерти своєї дружини Марії.

За свого життя Едвард Козак ставився легковажно до видання своєї монографії. Д-р Ярослав Падох і я мали довгі розмови з Едвардом на цю тему. Наукове товариство Т-во ім. Шевченка в Америці було готове видати таку монографію. За урядування в УНСоюзі головного предсідника д-ра Івана Флиса — УНСоюз готов був видати йому книгу його карикатур. Едвард Козак був такий закоханий у журналі „Лис Микита", що просто не мав часу на іншу працю. Його сини повинні тепер подбати про те діло, яке було би пам'ятником на могилі цієї унікальної людини.

Я приятелював з Едвардом Козаком ще у Львові у 1920—1930 роках. Опісля, виходячи назустріч його проханню, мав честь відкривати його виставки в Гантері. З його відходом поглибилася похмура пустка довкола мене. Цей недолугий нарис — це грудка землі на його могилу.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Д-р Омелян Бей

СТРИЙ 1992: З ПРИКРАСАМИ І БЕЗ ПРИКРАС

II

От-так, їдучи вул. Шевченка (головна), я не одразу схопив, що проминула моя вулиця — Ґолуфки (Олесницького), бо густий ліс дерев прямо закрив в'їзд до неї. Щоб висадити дерева, місто мусило звузити й так вузьку вулицю принаймні на два метри. Але ходить по ній міський автобус. Щоб на ній можна „паркувати" авто на постійній базі — немає мови. Зміни на вулиці мінімальні. Будинок Українбанку (тепер музей) — залишився майже без змін. Це гарна, хоч невеличка, будова в українському стилі. По тому боці вулиці стоїть імпозантна три поверхова будова Скарбового уряду, а поруч новозбудована казарма, що в 1940 році служила як відділення НКВД. На розі вул. Третього Мая і Ґолуфки була будова суду, а ззаду нього, відгороджена від вулиці стіною — тюрма. Мені казали, що в колишньому суді міститься зараз Міська рада. Це був чи не єдиний будинок, над яким маяв, вибляклий часом, синьо-жовтий прапор. На „руському корзо" (Шевченка) по обидва боки Староства, дещо підправлені маленькі хатки. Віденська кав'ярня, окраса передвоєнного Стрия, стояла опущеною. А рядом з нею трохи до центру, малий, рожевий будиночок з колонами, де колись був статистичний уряд. Навіщо його залишили? На протилежному боці від цього будиночку дві замітніші будови: кам'яниця Фіндлінґа, що її ґрунтовно перебудували і вона робить приємне враження, та помальований під малиновий колір будинок колишньої поліклініки.

На центральній площі, у місці перетину Міцкевича—Собєського (600-річчя Стрия і Коновальця і Третього Мая—Дрогобицької, **на південному боці ще у 1974 році стояла трухлява будова їдальні Маркефки. Сьогодні** їдальню усунули, а там створили обширну прохідну з клумбами, на якій стоїть п'ятиповерховий дім райкому, що викінчений у гарному, модерному стилі і добре вписується у майбутню реконструкцію площі. Напроти від Маркефки була друга їдальня „Оаза" у хатині XVIII сторіччя. 1980 роках там поставили дев'ятиповерховий житловий дім, що низьким переходом сполучується із старшими будовами на вул. 600-ліття. Незважаючи на явний дисонанс, сама структура робить приємне враження.

Взагалі може здаватися, що в забудові Стрия продовжується якийсь дисонанс, що його започаткували не дуже кмітливі австрійські пляновики. Наприклад, на вул. Гоша (Народна) стоїть гордість стриян — „Народний Дім", пофарбований у біло-малиновий колір із золотим написом на синьому полі „Рускому Народові". Він бачив не одні події, не одні особистості. Тут квартирували німці, згодом червоноармійці, а тепер перейшов знову до власника. А навпроти, оцю ниточку-вуличку обшили деревами, що мені не вдалось взяти знімок із цілої будови. На кол. вулиці Шевченка (Незалежности) прибита часом і руйнацією докінчує віку будова „Маслосоюзу". Навпроти „Маслосоюзу" кілька вищих будов. Там містилися деякі українські організації і канцелярії адвокатів. На вул. Смольки (Незалежности), де була колись невеличка ратуша, під числом 21 постала українська гімназія, що має стати промотором концепції національної школи. Через квартал на вул. Косцюшка (Стецька) велика площа занята двома школами: північна фасада — це кол. гімназія ч. 599, а південна фасада фронтом до вул. Собєського — це школа Міцкевича. Перед нею колись стояв пам'ятник Кілінському, згодом Примакову, а 27-го червня ц. р. поставили пам'ятник Степанові Бандері. В часі мого перебування у Львові, на Білогорщі поставили теж пам'ятник ген. Чупринці. Я не бачив їх, але з описів у пресі й очевидців — оба вони в стилі „українського мінімалізму". **Чи потрібен був аж такий поспіх, без належного конкурсу?**

Досить приємно здивував мене колишній Сквер Стояловського, що був відносно упорядкованим. До однієї з кращих будов старого міста належить синагога, побудована у східньому стилі. Одначе, ані польська фара, ані Успенська церква не можуть похизуватись стилем. Латинський стиль нашої церкви ледве чи вдасться перебудувати на візантійський. Я б хотів, щоб десь на вул. Шевченка побудували нову висотну святиню, що мистецтвом і висотою перевершила б польський костьол.

На вул. Львівській (Хмельницького), серед гущі вулиць-кривульок, стоїть „Ланська" церква, будова якої нагадує більше сільську, ніж міську святиню. На цій же вулиці колишню „кірху" передали по різних тяганинах українським баптистам. Між вул. Бічною Конажевського і трасою ходорівської залізниці була колись околиця „Задвір'я". Тут постають нові масиви, де навіть добротні котеджі-особняки стоять недалеко отих казарм. Вулиці вбільшості неасфальтовані і з недокінченими тротуарами. От, саме на цій дільниці УАПЦ остаточно виборола право побудувати другу церкву. Як відомо в 1990 році УАПЦ дозволили уживати колишній косцюлок на вул. Кохановського (Театральна?).

До міста прилучили ряд пригородів: Новий Світ, Помірки, Дуброва, Мєртюки, Марцинівка й інші. Характер їх типично сільський, де хижі, хатки, котеджі і казарми стоять впереміш. Поблизькі підприємства вбільшості перестарілі і потребують капітального ремонту. Мостовий перехід через полотно залізниці явно невідповідний зростаючим потребам індустріяльного міста. Напис на ньому: аварійний.

Отож, якби стрияни, замість говорити, взялися до упорядкування свого міста, воно могло б заблестіти новизнами гідними альґойського Кауфбойрену, чи австрійського Ст. Пильтену. Але нечисленні фонди, як мені казали скептики, розтринькуються на безплідну балаканину й самодостоїнства. І так по всій нашій Україні. Жителі України побільше говорять про „права", але

(Закінчення на стор. 3)

Стрий 1992...

(Закінчення зі стор. 2)

зрідка про „обов'язки". А „революційність" стриян переросла мою уяву. Як гостеві, мені було ніяково встрявати у безконечні нарікання. І так, у мене залишилось питання: яка ж різниця між 1974 роком, коли мені не дозволяли висловитись, і 1992 роком, коли мені було сутужно висловлюватись? А скільки нарікань я почув від простих з'їдачів хліба на „демократичних" управлінців — того описати не вдасться.

І ще одна заввага. Мені незрозуміло, як це так, що стрічний поляк знав прекрасно історію міста, старі назви вулиць, навіть місцевих діячів, а українські жителі Стрия чи Львова, у тих питаннях розвертали у безнадії раменами? Навпаки, у питаннях модерної фототехніки, парфюм, „делікатесів" чи горілчаних напоїв — я залишився банальним невігласом. А про якісь бізнесові трансакції (наприклад, туристику в Карпатах, будову готелів, приватних санаторій) майже тяжко говорити. Чомусь всім здається, що єдиним спасенням — є закордонний капітал, хоч під ногами у них „золото" у дослівному й переносному значеннях.

А крім всього, Україну побачити таки вартує.

Д-р О. Правак у Філядельфії

З приємністю вітаємо ще одну молоду професіоналістку в рядах наших українських лікарів. Нею є д-р Оксана Правак.

Д-р О. Правак

Народилася Оксана в Торонто. Початкову, середню і вищу освіту закінчила в Баффало Н. Й.

В травні 1991 року успішно закінчила медичний факультет університету в Баффало і почала третє покоління лікарів в своїй родині. Здійснилася її мрія і виконала обіцянку, дану своєму дідові д-рові Володимирові Пасіці ще в дитинстві, що, буде лікарем.

Під час студій брала численну участь в Пласті і Українській Студентській Громаді. Належала до українських почесних товариств.

Тепер Оксана почала спеціялізацію з регабілітаційної медицини спочатку в шпиталі Ню Рошелл коло Ню Йорку, а тепер в шпиталі університету Темпл у Філядельфії.

Бажаємо новій лікарці багато щастя в особистому житті та щоб своєю професією причинилася до збагачування сили українсько-американської спільноти.

О. В. П.

Протоігумен Отців Василіян в Америці

о. Х.Войтина, ЧСВВ

Отець Христофор Войтина, ЧСВВ, прийшов на світ 1-го березня 1930 року в селі Іщків, Західня Україна. В час Хрещення одержав ім'я Василь.

При кінці Другої світової війни, 1944 року, 14-річним хлопцем, разом зі своїм батьком, двома сестрами і братом, покидає рідний край і примусово виїжджає до Німеччини. До кінця війни працює у фабриці залізничних сигналів, а після війни докінчує свої гімназійні студії в таборі у Фестфалії.

В 1951 році приїжджає до Америки й осідає в Чикаго. Мрією його життя було посвятитися духовному станові, щоб працювати для своєї Церкви та народу. Тож по короткій праці у фабриці він записується до коледжу Отців Венедиктів в Ласл, Ілл., коло Чикаго. Один рік пізніше, 8-го вересня 1953 року, він голоситься до Чину о.о. Василіян у Мондері, Алберта, Канада. Дня 18-го березня 1954 року він отримує монаший габіт-рясу й своє хресне ім'я Василь замінює на Христофор. 29-го травня 1955 року складає свої перші монаші обіти. Три роки пізніше, 31-го серпня 1958 року приймає урочисту схиму в чині св. Василія Великого. Там він закінчує схоластичні і філософічні студії.

Свої богословські студії він відбув у Католицькому понтифікальному університеті в Оттаві, Канада, і завершив їх дипломом ліценціяту з богословії. Святу Тайну Священства одержав з рук преосв. А.Сенишина, ЧСВВ, в Стемфорді, Конн., 31-го серпня 1961 року.

Як священник о. Христофор виконував різні завдання, і зокрема він був якийсь час співвиховником молодих кандидатів у монастирі св. Йосафата в Глен Ков, Н.Й. А в серпні 1963 року переходить до парафії св. Юра в Ню Йорку. Тут учить релігії в школі св. Юра, веде адміністрацію школи, опікується вівтарною дружиною хлопців, відбудує хворих та виконує інші парафіяльні обов'язки.

Дня 6-го березня 1978 року настоятелі призначають о. Христофора Войтину на пароха української католицької церкви Воздвиження Чесного Хреста в Асторії, Н.Й.

Як парох церкви Чесного Хреста він виявив ревність про красу Божого храму. перше його важливе завдання як пароха було розмалювання нової церкви, що її збудував попередній довголітній парох св. п. о. Виссаріон Андрейчук, ЧСВВ. Прегарно розписав церкву у візантійському стилі маляр Борис Макаренко.

Крім обов'язків у парафії, о. Христофор довгі роки був директором оселі Отців Василіян у Нерровсбургу. Він також виконував обов'язки економа, секретаря і консультора Провінції Отців Василіян в Америці.

Дня 15-го вересня 1988 року о. Христофор Войтина, ЧСВВ, переїхав у Воррен Миш. Тут він на парафії св. Іосафата сповняв свої душпастирські обов'язки аж до нового призначення.

Дня 3-го липня 1992 року Генеральна Управа Василіянського Чину в Римі призначила його Протоігуменом Американської Провінції Успіння Пресвятої Богородиці.

До Провінційної Управи належать наступні особи: о. Лаврентій Лавринюк — протоконсультор, о. Вернард Панчук — 2-ий консультор, о. Юліан Катрій — 3-ий консультор.

Нехай Господь Бог благословить їхні старання й труди на більшу Божу славу й спасення людських душ.

о. Лев Голдейд, ЧСВВ

ЯК ВИКАЗУЮТЬ УРЯДОВІ документи, що останніми днями стали доступними для публіки, в той час, коли Уряд президента Джорджа Буша старався втримувати добрі відносини з президентом Іраку Саддамом Гуссейном, то секретар Державного департаменту Джеймс Бейкер наполегливо перестерігав, що Ірак потаємно вживає американську технологію для розбудови свого воєнного арсеналу. Згадані документи оприлюднив конгресмен Сем Гейденсон, демократ з Коннектикат.

Мусулманський...

(Закінчення зі стор. 2)

„ізми" їм принесли, то тиранії і убогість. Коли жили давніше під племінними шейхами, всі були більшменш на одному соціяльному і матеріяльному рівні. Це Захід поробив колишніх шейхів, племінних наче батьків, магнатами, а політичних лідерів тиранами. Світ ісляму, інший від того, що розвинувся під впливом юдеохристиянських вартостей західньої псевдодемократії і капіталізму. Дехто з мусулман дивиться на впливи Заходу як на новітні хрестоносні походи і готов їм протиставитись.

Релігійні опозиційні групи організуються на найнижчих низах, у корінних народу. Їх центрами є не тільки мошеї, що під повною контролею муллів, але теж своєрідні релігійні клюби — „гуссейніяс", піврелігійні півсвітські згромадження, де ведуться дискусії теж на громадські теми. Найвпливовіші є старовинні організації суто політичного характеру як „Мусулманське Братство"; їхня влада придушує, але вивелімінувати невсилі. Жертвою цієї організації впав, треба згадати, президент Єгипту, Садат, занадто яскраве братання зі Заходом, а Ізраїлем зокрема.

Мусулмани Іраку й Ірану у їхній восьмилітній війні між собою, мусулмани Афганістану у їхній такій же завзятій боротьбі з комунізмом, доказали, що в релігійному фундаменталізмі — сила. А мусулманський світ — це не тільки араби Близького Сходу (Машріку), та Північної Африки (Магребу), але простягається він через Афганістан і Пакистан на Банґлядеш, Малайзію, далеко на схід. Останніми роками цей світ збагатився через визволення з-під влади Москви понад 50-ти мільйонів визнавців віри Мохаммеда у шости колишніх республіках СССР. Мусулмани Азербайджану, Туркменістану, Узбекістану, Киргизтану — у більшості близькі туркам, бо вони як турки — суніи. Вірні Таджикистану близькі мовно і конфесійно до іранців, вони як шіїти.

Віра в пророка для них одна. А вона фанатична, всеобіймаюча. Такою вона живе в народі, хоч їх світські лідери далеко не вірні їй. Щораз яскравіше ці народи усвідомлюють собі, що їх обдурюють західніми вартостями, які не для них шиті, і зачинають находити розраду і спасення у Корані. І все вказує на те, що цей тренд шириться лявіною. Саддама Гуссейна дії вони можуть не схвалювати. Все ж він буде для них тільки „блудним сином", сином, який мав відвагу протиставитись і встоятись проти західнього „диявола". Тож дивлячись на події на Близькому Сході з цього боку,треба мати дуже серйозні сумніви не тільки щодо цілої Бушової виправи на Саддама два роки тому, але і на його нинішні заходи брати в оборону перед ним шіїтів. Шіїти зі суннами — брати. Помиряться, а ворогом залишиться таки Захід, який, щоб „діставти" Саддама, спричинив в Іраку таке знищення братів мусулман... Зле, коли в ЗСА передвиборчі мотиви перемагають здоровий політичний глузд! Не розуміюче, маючи на увазі скомплікованість близькосхідньої ситуації, а зокрема наростаючий там релігійний фундаменталізм, не роз'язуючи пристрастей погрозами і дошкулюванням?

У колишній...

(Закінчення зі стор. 1)

дорослих було чимало молодняку майже в дитячому віці.

Німецький уряд оцінює, що приблизно 65,000 осіб загинули в цих совєтських примітивних концтаборах. Сахсенгавзен був центральною точкою совєтських масових злочинів, які доконувались силами НКВД, СМЕРШУ, новозорганізованих німецьких загонів для поборення „злочинців".

Понад 200,000 осіб були ув'язнені зараз по захопленні Червоною армією Східньої Німеччини. Урядова комісія пробує тепер встановити скільки з них впали жертвою комуністичної влади.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ 26-го серпня 1992 року

бл. п. проф.

ПЕТРА МЕГИКА

будуть відправлені

ПОМИНАЛЬНІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДОЮ

в понеділок, 5-го жовтня 1992 р.

в катедрі НЗПД Марії, 816 Frankin Street, Philadelphia, Pa., **о год. 6:30 ранку;**

в українській католицькій церкві Царя Христа, 1627 Cayuga St., Philadephia, Pa., **о год. 9-ій ранку;**

в катедрі св. Юра у Львові, о год. 7:30 рано.

Приятелів і знайомих просимо про молитви за спокій душі покійного Петра Мегика.

———

Цією дорогою висловлюємо сердечну подяку за участь у похоронних відправах та відпровадженні покійного на вічний спочинок.

Щиро дякуємо за щедрі пожертви замість квітів на добродійні цілі.

На ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ жертвували: Олександер Харків, Христина Чорпіта, Стефан Рожок, Олена Кульчицька, родина Медухів, Стефанія і Юрій Бережницькі, Володимир Яців, Марта і Христина Озарків, Іван і Павліна Скочиляс, Анізія Мірчук, Василь і Дарія Ганкевич, Оксана Волчук.

На УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ: 100 дол. Арета Бук, д-р Лев і Ірена Кушнір, Роман і Марта Волчук, Центральне Об'єднання Буковинських Українців і СУА 67; по 50 дол.: Окружна Управа СУА, Евдокія Блавацька, д-р Володимир і Віра Кліш, д-р Юрій і д-р Стефанія Бережницькі, Святослав Гординський, д-р Мирон і Євгенія Левицькі; по 30 дол.: Олександер і Євгенія Зелінські, Теодозія і Лукія Гриців, Лев і Юліяна Мазурець і Любомир Калинич; по 25 дол.: Лідія Бук, Іван і Наталія Даниленко, Дарія Федак, д-р Ярослав і Марта Яримович, Євгенія Чапельська, Христина Швед, Володимир і Олена Шиприкевич, Олександер і Ірена Михайлюк, Оксана Волчук, Іван і Ольга Денисенко, Лев і Олександра Яцкевич і Дарія Химич; по 20 дол.: Олена Кульчицька, Леся Безбородько-Сімянців, Оксана і Дмитро Ткачук, Варвара Швед, Неоніля Кліш, Петро Капшученко, Михайло й Ірена Мороз, Роман Завадович, Мирослав Завадович; по 10 дол.: Іванна Ліщинська, Володимир Яців, Іванна Петик, Василь і Дарія Ганкевич.

На ФОНД „НОТАТОК З МИСТЕЦТВА": 50 дол. д-р Олег Слюзар.

На ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ: 20 дол. Марія Романенчук.

У безмежному смутку —

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕҐІЯ

Світове Об'єднання Українських Письменників „Слово"

ділиться сумною вісткою зі своїми членами та українським громадянством, що у вівторок, 22-го вересня 1992 р., на 90-му році життя відійшов у вічність в Дітройті, Миш.

сл. п.

Едвард Козак

наш довголітній член, мистець-маляр, письменник, редактор гумористичних журналів „Комар" і „Лис Микита", великий майстер „Веселого Цеху" ЕКО.

Родині покійного складаємо наше глибоке співчуття.

Світове Об'єднання Українських Письменників „Слово"

ділиться сумною вісткою зі своїм членством та українським громадянством, що в суботу, 19-го вересня 1992 р. у Філядельфії, Па. на 75-му році трудолюбивого життя відійшов у вічність член-основник, голова Світового „Слова", поет, літературний критик і публіцист

сл. п. д-р

Остап Тарнавський

———

Дружині покійного Марті та синам Маркові й Максимові з родинами висловлюємо глибоке співчуття.

Ділимося сумною вісткою з родиною і приятелями, що в п'ятницю, 18-го вересня 1992 р. відійшла у вічність наша найдорожча МАТІНКА

бл. п.

Стефанія Черватюк

ПАНАХИДА — понеділок, 21-го вересня 1992 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Van Arsdale в Корал Ґейблс, Фльорида.

ПОХОРОН — у вівторок, 22-го вересня о год. 10-ій ранку в церкві св. Николая в Купер Сиokти, Фльорида, опісля на цвинтар у Маспет, Н. Й.

У глибокому смутку:

дочка — НАТАЛІЯ СОБЧАК

сини —

ВОЛОДИМИР ЧЕРВОНЯК з дружиною

АНТОНЕТ

МИЧЕЛ

ГАРОЛД з дружиною СОФІЄЮ

десятеро внуків

одинадцять правнуків

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 19-го вересня 1992 р. на 77-му році життя відійшла у вічність наша найдорожча МАМА, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ

бл. п.

ЄВГЕНІЯ М. ЗЕЛЕНЯК-КРУПКА

ПАНАХИДА відбулася в понеділок, 21-го вересня в похоронному заведенні Музика в Чикаґо, Ілл.

ПОХОРОН відбувся 22-го вересня 1992 р. в українській католицькій катедрі св. Миколая, а тлінні останки спочили на цвинтарі св. Миколая.

Залишені у смутку:

донька — ТИРСА (ВОЛОДИМИР) ДУТКО

син — ІГОР (ДЖАНІС) ЗЕЛЕНЯК

внуки —

ОРЕСТ (МИРА) ДУТКО

НЕСТОР ДУТКО

ТИРСА ЗЕЛЕНЯК

правнук — ОЛЕКСА ДУТКО

похресниця — СОНЯ ДЗЮБАНІВСЬКА-ЛОВЕЛЛ в Канаді

племінниця — НІНА в Україні

МІНІСТРИ В ДІЛЯНЦІ охорони довкілля 14 европейських держав зустрівшись у французькій столиці проголосували за заборону скидання у води Атлантики радіоактивних відпадів. Заборона буде чинною протягом 15 років.

Скористайте з виїмково доброї нагоди!

ПРИЙМАЄТЬСЯ

ОГОЛОШЕННЯ

до Календаря УНСоюзу

на 1993-ій рік

який цього року виходить накладом 13 тисяч примірників.

Цим Ви зможете познайомити ввесь український загал з Вашою установою, Вашою професійною обслугою, чи Вашим підприємством.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Одна сторінка	$120.00
Пів сторінки	75.00
Чверть сторінки	45.00
Одна восьма сторінки	25.00

Реченець замовлення оголошень до 30-го вересня 1992 р.

Належність проситься надсилати:

SVOBODA

30 Montgomery Street • Jersey City, N.J. 07302

• ПРАЦЯ •

Пошукуємо ЖІНКУ

до домашньої праці.

По інформації телефонувати:

(201) 514-1720

• FUNERAL DIRECTORS •

АВТОР ДОПИСУ — ВІРА ЗЕЛЬВАК

Автором допису „Вісті з Української Учительської Громади в Чикаґо" („Свобода", ч. 175 з 12-го вересня 1992 р.) є Віра Зельвак, а не Віра Зельська, як помилково подано.

• SERVICE •

25% ЗНИЖКИ

Виїжджаємо на роботи: **ПЛАМБІНҐ, СТОЛЯРНІ і ЦЕМЕНТНІ РОБОТИ, ПАРКЕТИ, ФАРБУВАННЯ, ВИКІНЧЕННЯ ПИВНИЦЬ, ДАХІВ, РИНВИ, РІЗНІ НАПРАВИ.**

(212) 677-8626, 9-12 вечора

HELP WANTED

162 ROOM HOTEL

with restaurant, coffee shop, lounge and convention facilities, looking for expierenced person to manage. Must speak English. Send resume to:

Dr. Roman Kurylas, 125 Main St.

Rapid City, SD 57701

or call (605) 343-5501

• РОЗШУКИ •

ПОШУКУЮ КОГОСЬ,

що працював в Німеччині у фабриці зброї, "Johannes Grossfuss", у містечку Dobeln, в 1942-1944 рр. Прошу телефонувати на число:

1 (908) 350-1650

• РІЗНЕ •

РОДИНА в УКРАЇНІ

бажає листуватись з українцями у ЗСА або Канаді. Просимо писати на таку адресу:

332721 — Україна

Запорізька область

Оріховський район

село Димитрово

Подрез Валентина і Валерій